

Antallet af lærepladser slog rekord i 2021

ANALYSE

Der har i årevis været talt om mangel på lærepladser. Flere virksomheder oplever nu omvendt, at mangel på kvalificerede lærlinge kan være et problem.

Antallet af lærepladser slog rekord i 2021

Dato: 1. marts 2022

Antallet af lærepladser har været i kraftig stigning de seneste år og slog rekord i 2021 med flest igangværende uddannelsesaftaler. Tidligere talte man om mangel på lærepladser. Flere virksomheder oplever nu omvendt, at mangel på kvalificerede lærlinge kan være et problem.

Den 1. marts er der ansøgningsfrist for elever fra 9. eller 10. klasse, som skal søge optagelse på en ungdomsuddannelse. I dag er det blevet normen at tage en studentereksamen frem for en erhvervsuddannelse. Således valgte 72 pct. en gymnasial uddannelse efter grundskolen i 2021. Kun godt 20 pct. valgte en erhvervsuddannelse i 2021, hvor det i 2001 var 32 pct.

Der kan dog være flere samfundsøkonomiske fordele ved at få flere unge til at kigge mod erhvervsuddannelserne, da vi både i dag og i fremtiden oplever en stor efterspørgsel efter dygtige faglærte. Samtidig er der i Danmark den mulighed, at man ikke behøver at fravælge studenterturen, hvis man ønsker et svendebrev. Ved at vælge (den oversete) eux-uddannelse, får de unge begge dele.

Analysens hovedpointer:

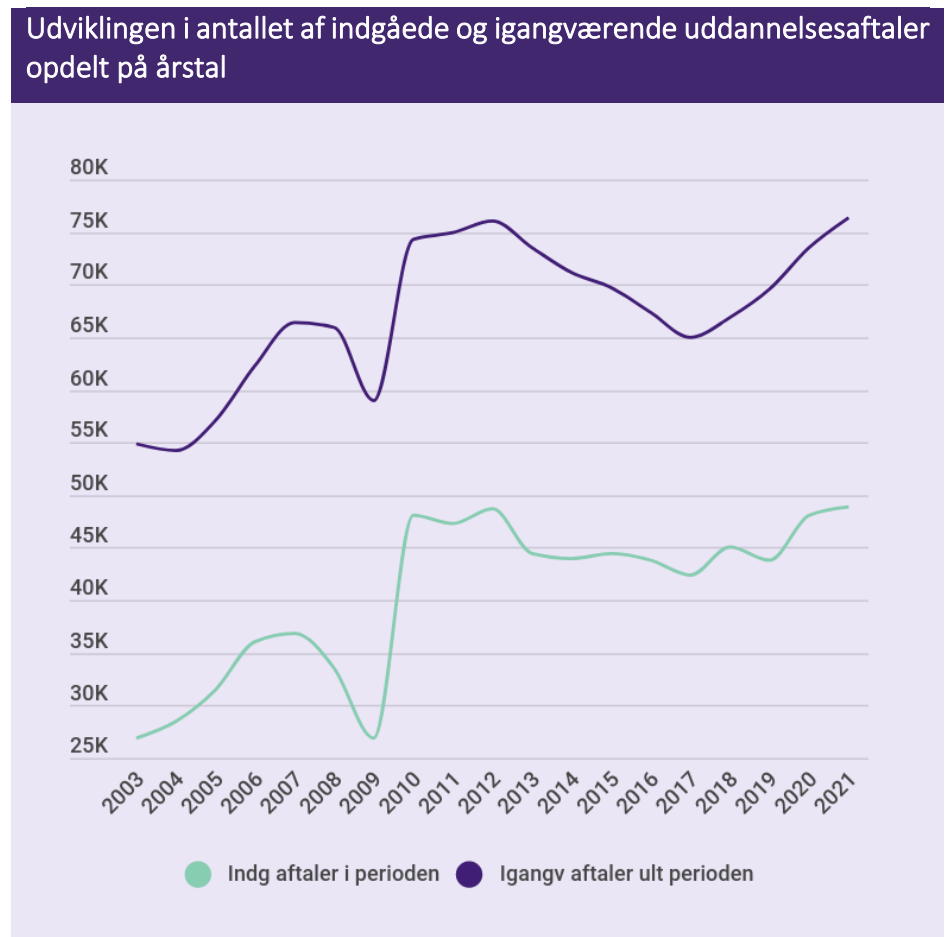
- I 2021 er der registreret det højeste antal lærepladser i 19 år, når man måler på det samlede antal af indgåede og igangværende uddannelsesaftaler.
- Det er under 7 pct. af eleverne, der mangler en læreplads ift. igangværende lærepladser i 2021.
- Udviklingen i antallet af elever uden læreplads har været faldende siden 2016.

Ny rekord i antal registrerede lærepladser

Der har i årevis været talt om mangel på lærepladser, men det er bestemt ikke hele sandheden. Tværtimod melder virksomheder inden for flere og flere brancher om mangel på lærlinge.

Samlet set blev der indgået 48.922 lærepladsaftaler i 2021. Det er det højeste antal, der er registreret i Børne- og Undervisningsministeriets database, der går 19 år tilbage. I alt var 76.408 lærlinge ansat i private og offentlige virksomheder ved udgangen af 2021. Det er ligeledes det højeste antal, der er registreret siden 2003. Det høje antal nye lærepladser i 2020 skal ses i lyset af et ekstraordinær corona-tilskud. Dette forklarer dog ikke udviklingen i nye lærepladser i 2021.

Historisk
mange antal
lærepladsaf-
taler i 2021

Kilde: SMVdanmark på baggrund af Uddannelsesstatistik.dk Figur 1

Hvor mange elever mangler læreplads?

Der er forskellige måder at anskue mismatch mellem lærepladser og lærepladssøgende elever. En mulig metode er at se på antallet af elever, der står klar til at starte i lære i forhold til antallet af igangværende lærepladser.

Figur 2 viser, at andelen af elever, der aktuelt mangler en læreplads ift. igangværende lærepladser, har været faldende siden 2016.

Elever uden læreplads er defineret som de elever, der enten er i skolepraktik eller har gennemført grundforløbet på en erhvervsuddannelse og har angivet, at de er praktikpladssøgende. Gruppen dækker dermed over de elever, der kan starte i lære med det samme.

Ved udgangen af 2021 stod under 7 elever således klar til at starte i lære for hver 100 elever i lære ude i offentlige og private virksomheder. I 2016 var der næsten 14 elever, der stod klar til en læreplads for hver 100 ansatte lærlinge, dvs. dobbelt så mange.

Elever uden læreplads er halveret siden 2016

Udviklingen i andel elever uden læreplads ift. igangværende lærepladser opdelt på årstal, pct.

Kilde: SMVdanmark på baggrund af Uddannelsesstatistik.dk Figur 2
Anm.: Elever uden læreplads er defineret som elever i skolepraktik og praktikpladssøgende elever med afsluttet grundforløb.

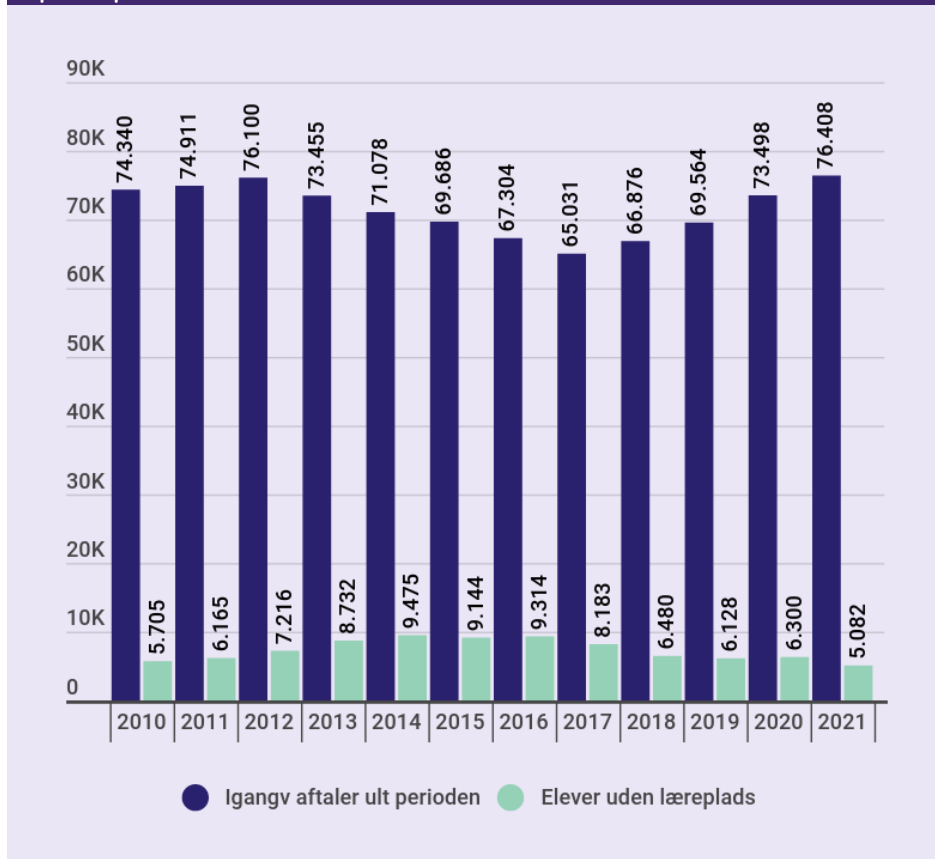
Figur 3 viser antallet af lærepladssøgende elever med afsluttet grundforløb overfor antallet af igangværende lærlinge. Tallene indikerer, at de seneste fem års stigning i igangværende lærepladser har reduceret antallet af elever uden læreplads kraftigt.

I slutningen af 2021 var der godt 5.000 personer med afsluttet grundforløb, der søgte en læreplads uden at få pladsen. Samtidig var over 76.000 lærlinge i lære i en offentlig eller privat virksomhed.

Fordelingen på de enkelte uddannelser fremgår af bilag 1.

5.000 personer uden læreplads i 2021

Udviklingen i antal igangværende lærepladser og elever uden læreplads opdelt på årstal

Kilde: SMVdanmark på baggrund af Uddannelsesstatistik.dk Figur 3
Anm.: Elever uden læreplads er defineret som elever i skolepraktik og praktikpladssøgende elever med afsluttet grundforløb

Konklusion og politikforslag

Fra flere sider peges der på, at der i fremtiden vil blive mangel på faglærte i Danmark, idet en del erhvervsuddannede står til at forlade arbejdsmarkedet uden at blive erstattet i tilstrækkelig grad af kommende generationer. Allerede i dag fylder faglærte godt op i listen over de stillingsbetegnelser, hvor arbejdsgiverne ofte må gå forgæves, når de forsøger at rekruttere.

Når elever fra grundskolens 9. og 10. klasser skal vælge ungdomsuddannelse 1. marts, så bør mange af dem derfor se mod erhvervsuddannelserne, hvis de ønsker en uddannelse med gode beskæftigelsesmuligheder. Der er en historisk mangel på arbejdskraft og på mange uddannelser historisk gode muligheder for en læreplads.

Bilag 1:

Nedenstående tabel viser de uddannelser, hvor det umiddelbart er hhv. lettest og sværest at få en læreplads.

Som det fremgår, så var der eksempelvis 60 elever uden læreplads for hver 100 elever med en læreplads på data- og kommunikationsuddannelsen, jf. de 60 pct. i tabellen.

Det største mismatch findes på digital media-uddannelsen, hvor der er (34+41=) 75 uden læreplads, mens kun 53 i gang ude i virksomhederne.

På 32 ud af 91 uddannelser er der ikke registreret elever i skolepraktik eller praktikpladssøgende elever med afsluttet grundforløb. Her kan virksomhederne således ikke umiddelbart ansætte en ny lærling, hvis et ansættelsesforhold med en eksisterende lærling afbrydes.

Uddannelse	Igangv aftaler ult. 2021	Praktik- pladssø- gende med afsluttet grundfor- løb	Elever i skole- praktik ult. 2021	Andel elever, der mangler en læreplads ift. antal ansatte lærlinge
Digital media ud- dannelsen	53	34	41	142%
Urmager	28		38	136%
Data- og kommuni- kationsuddannel- sen	1.781	60	1010	60%
Beklædningshånd- værker	78	5	26	40%
Teknisk designer	317	6	106	35%
Guld og sølvsmed	75	6	20	35%
Møbelsnedker og orgelbygger	201		68	34%
Tandtekniker	35		11	31%
Bygningsnedker	342	5	99	30%
Kosmetiker	122	5	28	27%
Flymekaniker	73	7	11	25%
Gartner	267	14	51	24%
Mediegrafiker	323		74	23%
Teater- event- og av-tekniker	111		23	21%

Fitnessuddannelsen	44		8	18%
Automatik- og procesuddannelsen	771	6	127	17%
Industrioperatør	490	9	64	15%
Finmekanikeruddannelsen	123		18	15%
Personvognsmekaniker	2.901	39	355	14%
Cykel- og motorcykelmekaniker	188		25	13%
Frisør	1.120	14	127	13%
Skov- og naturtekniker	130		15	12%
Ernæringsassistent	574	7	59	11%
Eventkoordinator	117	6	7	11%
Fotograf	89		9	10%
Grafisk tekniker	74		7	9%
Elektronik- og svagstrømsuddannelsen	187		17	9%
Serviceassistent	376	6	28	9%
Dyrepasser	149		12	8%
Elektriker	5.267	79	341	8%
Handelsuddannelse med specialer	1.949	35	116	8%
Bygningsmaler	1.073	14	64	7%
Træfagenes byggeuddannelse	6.893	41	426	7%
Procesoperatør	591	4	36	7%
Kontoruddannelse med specialer	5.514	139	189	6%
Ejendomsservicetekniker	391		23	6%
Receptionist	139	8		6%
Industriteknikeruddannelsen	990	5	48	5%
Detailhandelsuddannelse med specialer	5.418	59	218	5%
Karrosseriteknikeruddannelsen	231		11	5%
Anlægsgartner	746		31	4%
Murer	1.534	5	56	4%
Lager- og terminaluddannelsen	1.019	4	34	4%

Gastronom	2.264	24	57	4%
Smed	1.984	10	54	3%
Tandklinikassistent	899	9	14	3%
Vejgodstransport-uddannelsen	911	7	15	2%
Maskinsnedker	254		6	2%
Film- og tv-produktionsuddannelsen	226		5	2%
Lastvogsmekaniker	490	4	6	2%
VVS-energiuddannelsen	2.033	7	31	2%
Bager og konditor	559	8		1%
Anlægsstruktør, bygningsstruktør og brolægger	1.046	5	5	1%
Entreprenør- og landbrugsmaskinuddannelsen	603		5	1%
Social- og sundhedshjælper	3.210	21		1%
Gourmetslagter	630		4	1%
Pædagogisk assistentuddannelse	2.024	6		0%
Social- og sundhedsassistent	10.107	18		0%
Landbrugsuddannelsen	2.294		4	0%
Ambulancebehandler	562			0%
Autolakerer	145			0%
Beslagsmed	31			0%
Boligmonteringsuddannelsen	64			0%
Buschauffør i kollektiv trafik	53			0%
Bådmekaniker	22			0%
Elektronikoperatør	15			0%
Finansuddannelsen	270			0%
Forsyningsoperatør	46			0%
Glarmester	75			0%
Greenkeeper	84			0%
Hospitalsteknisk assistent	51			0%
Kranfører	40			0%

Køletekniker	171			0%
Lufthavnsuddannelsen	35			0%
Maritime håndværksfag	78			0%
Mejerist	224			0%
Overfladebehandlere	38			0%
Plastmager	164			0%
Produktions- og montageuddannelsen	76			0%
Sikkerhedsvagt	36			0%
Skibsmontør	179			0%
Skiltetekniker	57			0%
Skorstensfejer	62			0%
Slagter	82			0%
Støberitekniker	14			0%
Tagdækker	142			0%
Tarmrenser	32			0%
Teknisk isolatør	63			0%
Tjener	407			0%
Togklargøringsuddannelsen	33			0%
Veterinærsygeplejerske	383			0%